

DIGITALNE VSEBINE NA RAZSTAVI NOVO MESTO 1848–1918 V DOLENJSKEM MUZEJU NOVO MESTO

Web Access to Digitised Content of the Exhibition Novo Mesto 1848-1918 at the Dolenjska Museum, Novo Mesto

Majda Pungerčar

Oddano: 6. 6. 2012 – Sprejeto: 30. 7. 2012

1.13 Objavljeni povzetek strokovnega prispevka na konferenci

1.13 Published Professional Conference Contribution Abstract

UDK: 77.02:004"1848/1918"(497.4Novo mesto)

Izvleček

Prispevek govori o vsebini in praktični izvedbi digitalnih vsebin na razstavi Novo mesto 1848–1918. Obiskovalci razstave imajo na voljo fotogalerijo, kviz in računalniško igro, zasnovane tako, da omogočajo uporabo različnim starostnim skupinam. Digitalne vsebine so dostopne tudi na medmrežju. Prednosti digitalizacije muzejskega gradiva so predvsem zaščita izvornega gradiva in dostop gradiva v digitalni obliki tako za uporabnike kot za delavce muzeja. Objava gradiva na medmrežju uporabnikom še olajša dostopnost gradiva. V Dolenjskem muzeju Novo mesto kadrovska podhranjenost in finančne zmožnosti predstavljajo največjo težavo pri vključevanju digitalnih vsebin na razstave.

Ključne besede: digitalne fotografije, muzeji, razstave, Novo mesto

Extended abstract

For the first time, the Dolenjska museum Novo mesto provided access to digitised museum resources when they took the decision to enrich the exhibition Novo mesto 1848-1918 by adding digital content. The following goals were identified: the digital content was created at the time of exhibition planning and design, it met the needs of different age groups of visitors, and during the exhibition the content was accessible via touch screen. As such, it also served for educational purposes (content-oriented lectures) or problem solving team work. In the course of exhibition digital content was accessible on the museum website <http://www.novo-mesto1848-1918.si>.

The digital content was divided into the following sections: the web photo gallery, the quiz and the game.

The photo gallery was designed in the same way as the exhibition and the print catalogue and extended by the photos of contemporary Novo mesto and accompanied by the music from the orchestron machine. The following themes were outlined: the Austrian Empire, the Krka and Novo mesto, the town and its symbols, images of the town and people, administration and economy, social life and Novo mesto today followed by digitised archive materials and sources from that period such as the Commemorative book of the Uniformed Town Guard, the National Reading Room Guest Book, the Kazina guest book, the album of postcards and the Diploma of Honoured Citizen Josip Gerdešič.

The Web application was also a tool for a simple and on line selection of digitised material and the creation of new digital content which proved to be much more convenient for lecturing than Power Point presentations.

The quiz consisted of 40 questions relating to the exhibition theme and the catalogue. Each question offered a set of three answers only one of them being correct and illustrated by photography. The application auto selected ten questions and valued the answers immediately. The quiz could be accessed individually or in a group of visitors as a quick test at the end of a visit to the exhibition.

The computer game Cray Fish Hunting on the River of Krka was tailored to young visitors. It described the geographical position of Novo mesto on the Krka peninsula and some objects on the riverside (wooden baths, the old bridge, the dam and the mill). Hunting noble cray-fish was very extensive in the Novo mesto region until the outburst of the cray-fish plague. It is said that up to 100,000 cay fish were caught annually and transported to all major towns of the then Austrian Empire.

The original museum collections were preserved by scanning precious items which were kept in depots. Digitised materials accessible on the museum website met the needs of the majority of users and provided expanded access to the museum collection through presentation of graphic materials in virtual exhibition on the web which was much more comprehensive than a printed catalogue.

There was also the possibility of remote access to the museum website which was very important for tourists and museum visitors with special needs. It was possible to design customer tailored presentations on specific themes (postcards from the period of national awakening, local societies, middle class garments etc.). Digital content was also available to school teachers to discuss the themes of interest with their pupils or students either before or after visiting the exhibition.

There are many pitfalls and limitations of digitisation, the biggest two being staff deficiency and shrinking budget. Furthermore, there are difficulties with the technical support, gathering information on the implementation process, seeking partners to digitise materials etc. Besides, the question of long term digital archiving is of vital importance.

Keywords: *digital photography, museums, exhibitions, Novo mesto*

1 Uvod

V Dolenjskem muzeju Novo mesto je bilo pri načrtovanju razstave Novo mesto 1848–1918 odločeno, da bodo sestavni del razstave tudi digitalne vsebine. Pri pripravi vsebin so bili pomembni naslednji cilji:

- vsebina in celostna podoba digitalnih vsebin je načrtovana in oblikovana vzporedno z načrtovanjem razstave,
- izvedba je taka, da zadovolji potrebe različnih starostnih skupin obiskovalcev,
- digitalne vsebine so v času trajanja razstave dostopne s pomočjo ekranov na dotik,
- istočasno obstaja možnost projiciranja in uporabe za tematska predavanja ali reševanje v skupinah,
- sočasno pa so v celoti dostopne na medmrežju na samostojni internetni strani (www.novomesto1848-1918.si).

Glede na zgoraj zastavljene cilje so bili pripravljeni trije sklopi digitalnih vsebin: fotogalerija, kviz in igra.

2 Digitalizacija

Skeniranih je bilo 564 strani gradiva, ki je zelo dragoceno za preteklost Novega mesta. To so prve fotografije in razglednice Novega mesta in meščanov in dalje omenjene vpisne knjige prvih novomeških društev. Pri digitalizaciji so bile naročene arhivske kopije in kopije za rokovanje in uporabo na razstavi in medmrežju.

Smiselnost digitalizacije gradiva in uporabe na razstavi je bila v tem, da se obiskovalcem Dolenjskega muzeja Novo mesto na ta način bistveno razširi ponudba slikovnega gradiva ter poveča dostopnost do gradiva. Objava gradiva v katalogu in na razstavah je namreč zaradi različnih vzrokov vedno omejena, z digitalizacijo pa se količino objavljenega gradiva precej poveča. Poveča pa se tudi vrednost predstavljenega gradiva - zlasti vpisne knjige so veliko bolj sporočilne, ker so dostopne vse strani, in ne le ena ali dve, kot je v navadi pri klasičnem razstavljanju.¹

Poleg tega prispeva digitalizacija tudi k trajnemu ohranjanju originalov. Danes je digitalizirano originalno gradivo lahko hranjeno v depojih, kajti za rokovanje je na voljo v digitalnih zapisih, kar zadošča veliki večini uporabnikov.

¹ Kjer je knjiga na razstavi odprta.

3 Rezultati dela²

3.1 Spletna fotogalerija

V Fotogaleriji je torej 564 strani skeniranega gradiva. Vsebinska zasnova Fotogalerije je bila zasnovana enako kot vsebina na klasični razstavi v razstavni dvorani Dolenjskega muzeja Novo mesto in v katalogu ob razstavi, le da so pri digitalnih vsebinah dodani sodobno Novo mesto in zvočni posnetki orkestriona.³ Naslovi vsebinskih sklopov na spletni strani so:

- Avstrijsko cesarstvo,
- Krka in Novo mesto,
- Mesto in mestni simboli,
- Podobe mesta in ljudi,
- Uprava in gospodarstvo,
- Društveno in družabno življenje in
- Novo mesto danes.

Znotraj posamezne vsebine so na začetku objavljene fotografije gradiva, ki je v katalogskem delu publikacije, sledita pa razširjeno gradivo, ki ga lahko vidimo na razstavi, in dodatno gradivo, ki se nanaša na obravnavano vsebino.

Ob tej priložnosti so bile digitalizirane tudi nekatere knjige (*Vpisna knjiga uniformirane meščanske garde*, *Knjiga gostov narodne čitalnice*, *Vpisna knjiga kazinskega društva*), album razglednic, fotografije in diploma častnega meščana. Vse knjige so bile objavljene v šestem vsebinskem sklopu o društvenem in družabnem življenju v Novem mestu, uporabne pa so tako za šole kot tudi za posameznike. Posebej so zanimive tudi za rodoslovce,⁴ ki lahko sedaj iščejo podatke o svojih prednikih iz Novega mesta kar prek spleta.

Vsako digitalizirano in objavljeno fotografijo na spletni strani dopolnjuje kratek podnapis. V času trajanja razstave pa so bile mogoče tudi tematske projekcije fotografij po presoji predavatelja. Spletna aplikacija, v kateri se objavljene fotografije lahko pregleduje, namreč omogoča sprotno in preprosto izbiro gradiva po lastni presoji, kar je veliko bolj uporabno pri izvedbi predavanja kot če imamo pripravljeno projekcijo v kakšni manj prilagodljivi aplikaciji (npr. PowerPoint).

² Dalje glej: <http://www.novomesto1848-1918.si>

³ Glasbeni instrument, ki posnema orkester (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2008).

⁴ Posebna ciljna skupina uporabnikov, ki lahko s pridom izkoristi rezultate digitalizacije.

Slika 1: Digitalizirano gradivo, dostopno na spletni strani razstave

Slika 2: Projekcija digitalnih vsebin v prostorih klasične razstave

Copyright @ Dolenjski muzej. Pravice pridržane

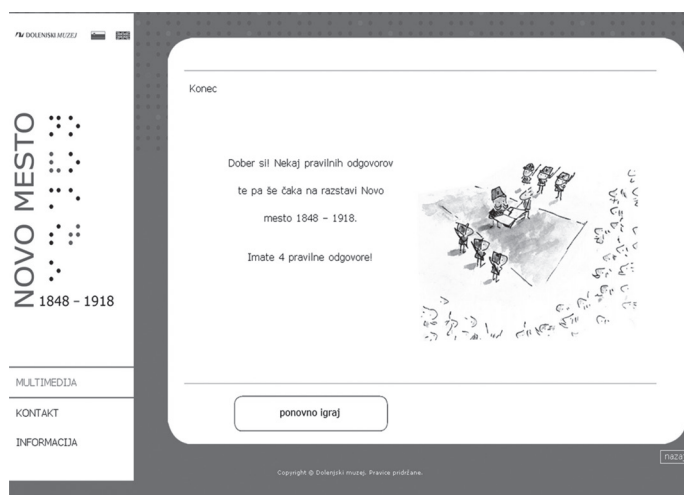
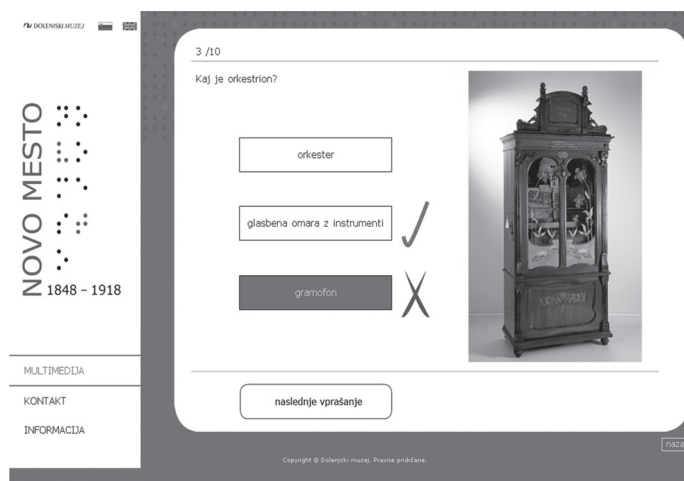
Slika 3: Stran iz digitalizirane Vpisne knjige uniformirane meščanske garde

3.2 Spletni kviz

Kviz je zasnovan tako, da je na voljo 40 vprašanj, ki se vsebinsko nanašajo na vsebino razstave in kataloga. Vsako vprašanje ima tri kratke odgovore, med katerimi je eden pravilen. Ob vprašanjih so tudi fotografije, ki pojasnjujejo pravilne odgovore. Aplikacija samostojno izbira deset vprašanj in reševalcu sproti podaja informacijo pravilnega oziroma napačnega odgovora. Na razstavi se kviz lahko uporablja individualno ali pri

skupinskih obiskih s pomočjo projekcije kot hitri test po ogledu razstave. Kviz je namenjen vsem starostnim skupinam, ki že obvladajo večino branja.

Slika 4–5: Vprašanje in odgovor iz spletnega kviza

3.3 Računalniška igra Lov rakov v reki Krki

Računalniška igra z naslovom *Lov rakov v reki Krki* je prilagojena najmlajšim obiskovalcem. Grafika je preprosta, vsebina pa je povezana z Novim mestom v času, ki ga obravnava razstava. Igralcu podaja informacijo o legi Novega mesta na polotoku reke Krke in

o nekaterih objektih, ki so bili ob reki (leseno kopalnišče, star most, jez in mlin). Tematika lova rakov je bila izbrana zato, ker je bila reka Krka s pritoki do izbruha račje kuge največje lovišče rakov jelševcev na Slovenskem, saj so jih po nekaterih podatkih nabrali do 100.000 na leto in jih dobavljali v vsa večja mesta tedanjega Avstrijskega cesarstva.

Slika 6: Začetna stran spletne igre Lov rakov v reki Krki

4 Izzivi

Težav pri vključevanju digitalnih vsebin na razstave in sploh digitalizacije v Dolenjskem muzeju Novo mesto je več. Največji sta vsekakor kadrovska podhranjenost in finančne zmožnosti. V muzeju ni ustrezno usposobljenega uslužbenca, čigar delovno področje bi bilo zgolj dokumentacija, računalništvo, digitalizacija ali informatika. Vsak kustos skrbi za muzejske zbirke (kar vključuje spremljane gradiva v depojih, iskanje restavratorjev in konservatorjev, vodenje analogne in digitalne dokumentacije itd.), raziskuje in pripravlja razstave in razstavne kataloge, komunicira z javnostjo s pomočjo vodstev, objavlja gradivo itd.

Na primeru opisane razstave to pomeni, da je avtorica prispevka sama pripravila vsebinsko zasnovo razstave, izbor in pripravo gradiva, opravila delo na terenu, večmesečno delo v arhivu, pisanje besedila za katalog, aktivnosti v zvezi s prilagoditvijo razstave za slepe in slabovidne in vsebinsko in logistično pripravo digitalnih vsebin.

Najtežja naloga je bila prav priprava digitalnih vsebin, a ne vsebinska priprava, pač pa izvedba. Veliko časa je bilo posvečenega iskanju informacij o različnih možnostih izvedbe, iskanju izvajalcev in predračunov. Pri iskanju predračunov za izvedbo in razlagi izvajalcem, kaj je pravzaprav želja in kakšne so možne rešitve glede objave digitalnih vsebin na razstavi in medmrežju, je bil pogost odgovor, da je svetovanje že del posla in da bodo pri tem pomagali šele potem, ko bodo izbrani. Pogosto so vse dodatne aktivnosti v zvezi s pripravo razstave, tudi vključevanje digitalnih vsebin, odvisne od samoiniciativnosti kustosa in razumevanja finančnega vodje projekta.

Prav tako je težka odločitev, kateremu izvajalcu v Sloveniji zaupati digitalizacijo gradiva, ki zahteva ustrezno rokovanje in izvedbo. Odloča se na osnovi izkušenj sorodnih institucij. Gotovo bi bil v pomoč register izvajalcev s tega področja, s katerimi imajo institucije v Sloveniji, ki so vodilne na področju digitalizacije gradiva, dobre izkušnje.

Naslednje vprašanje je ustrezno dolgoročno arhiviranje digitalnih vsebin. S tem, ko se gradivo digitalizira, je narejen šele prvi korak. Morda bi veljalo razmisliti o skupnih letnih izobraževanjih s tega področja za vse kulturne institucije, ki se ukvarjajo s temi vprašanji.

5 Zaključki

Pogosto se med muzealci pojavlja dilema, ali je smiselno vso vsebino razstave objaviti na medmrežju, kajti morda potem obiskovalci ne bodo prišli v muzej. Izkušnje kažejo prav nasprotno. Z objavo gradiva na medmrežju se je dostopnost gradiva precej povečala. Poleg tega lahko okvirno vsebino razstave potencialni obiskovalci pregledajo doma, digitalne vsebine pa jih dalje navdušijo tudi za ogled klasične razstave oz. stalnih muzejskih zbirk, saj več informacij o razstavi na medmrežju vzbudi zanimanje in se obiskovalec lažje odloči za ogled razstave. Prav zaradi tega je v fotogaleriji dodana rubrika Novo mesto danes, saj je tako predstavljeno tudi sodobno Novo mesto, s čimer je razširjen še krog potencialnih (turističnih) obiskovalcev mesta in razstave.

Prilagoditev vsebin z možnostjo projekcije na razstavi omogoča hitro prilagajanje tematsko zaokroženim in časovno prilagojenim predavanjem (npr.: lahko je pripravljeno kratko predavanje o narodno prebudnih razglednicah, o društvih v Novem mestu, o meščanski noši itd). Digitalne vsebine pa so na voljo tudi profesorjem v šolah, ki lahko pred obiskom razstave v muzeju ali po njej z učenci pregledajo teme, ki jih zanimajo.

S fotogalerijo, kvizom in računalniško igro naj bi razstavo približali tistim, ki jim je svet digitalnih vsebin bližje, in jih hkrati spodbuditi za ogled naše razstave v živo.

Razstava, ki je odprta od novembra leta 2011 do decembra leta 2014, je že do sedaj pokazala, da so digitalne vsebine zelo zanimive za obisk družin. Zlasti otroci se pogosteje zadržijo pri računalnikih in uporabljajo vse tri ponujene vsebine, starši pa si medtem ogledujejo razstavo. Čeprav je bilo pričakovati, da bodo otroci več uporabljali kviz in igro, so jim očitno zanimive tudi fotografije, še zlasti posnetki ljudi npr. portreti meščanov, družin, maškar in članov društev.

V dosedanji praksi se vsaka ustanova po svojih zmožnostih in prioritetah odloča za digitalizacijo. Priprava razstave je gotovo primeren trenutek, ko se predvidena digitalizacija združi v več mogočih ciljev: priprava razstavnih panojev, drobnih tiskovin in kataloga, digitalnih vsebin na razstavi in tudi objava gradiva na medmrežju. Smiselnost vsega tega pa bo pokazal šele čas.

Majda Pungerčar

Dolenjski muzej Novo mesto, Muzejska ulica 7, 8000 Novo mesto
e-pošta: majda.pungercar@guest.arnes.si